

Tropske bolezni se lahko pojavijo tudi pri nas

Vzorec endemičnih infekcijskih bolezni ni več tako značilen, stalen in prostorsko natančno omejen kot nekdanj. Hitrost in lahkota, s katero potujemo, pa tudi izmenjava živali, živil in drugih predmetov omogoča širjenje infekcij daleč prek njihove prvotne pristojnosti.

Tudi priseljenci, domači povratniki, pa tudi tisti, ki gredo za delom ali na oddih, so lahko okuženi s »tropskimi« virusi, bakterijami, protozoji ali helminti.

Večina teh povzročiteljev infekcije pri nas ne najde možnosti za obstoj, razmnoževanje in nadaljnje širjenje, drugi niso kaj prida kužni, tretji pa tudi našemu prebivalstvu prav lahko ogrožajo zdravje.

Virusne bolezni

V letu 1967 je bilo prijavljenih v svetu nad 120.000 bolnikov s k o z a m i, umrla jih je okroglo ena šestina, resnično število bolnikov pa je gotovo višje, ker je mreža zdravstvene službe v Aziji in Afriki, kjer je bolezen endemična, pomanjkljivo razvita. Tudi v Evropo jih zanesejo skoraj vsako leto, zato še bolj vztrajamo pri doslednem cepljenju prebivalstva zoper koze, še posebej pa potnikov in tistih, ki so glede na poklic najbolj izpostavljeni okužbi z njimi.

Kakor proti kozam nas mednarodni ukrepi ščitijo tudi proti rumeni mrzlici, ki je endemična bolezen tropske Afrike in Južne Amerike. V letu 1966 je bilo javljenih 330 primerov bolezni; skoro vsi so se končali s smrtjo.

Steklina ima dolgo inkubacijsko dobo in zato tudi lahko pričakujemo, da se bo pokazala pri katerem izmed svetovnih popotnikov. V prihodnjih letih pričakujemo tudi bližanje populacije steklih lisic iz drugih evropskih držav. Karantena živali pri vstopu v državo in cepljenje psov sta uspešna zaščitna ukrepa; z njima tudi omejimo potrebo po cepljenju pri ljudeh, ki še vedno lahko izzove hujše posledice.

Bakterialne infekcije

Tuberkuloza je dobila v tropih mesto na vrhu lestvice infekcijskih bolezni. Med priseljenci se namreč lahko pokaže tudi v takih oblikah bolezni, ki pri nas sicer niso običajne.

Še vedno je na svetu več ko 2.000.000 g o b a v c e v.

Po sodobnem zdravljenju kužnost že v nekaj mesecih preneha, cepljenje z BCG vakcino pa uspešno preprečuje sprejemljivost za to bolezen.

K u g o prenašajo na človeka z ugrizom podganje bolhe, možna pa je tudi okužba s kapljicami od človeka na človeka pri pijučni obliki bolezni. Kuga je endemična v nekaterih predelih severne, zahodne in centralne Indije, sporadično pa se pojavlja v mnogih tropskih in subtropskih deželah, včasih celo v evropskih pristaniščih. Zdravljenje z antibiotiki je smrtnost za kugo sicer zelo zmanjšalo,

vendar zato kljub temu ne smemo zanemariti preventivnih ukrepov s higiensko ureditvijo okolja, predvsem z deratizacijo in dezinfekcijo. Podgane se rade selijo za hrano!

Bruceloze lahko prinesemo zdaj iz Bližnjega ali Daljnega vzhoda — v Sloveniji je bil leta 1961 prijavljen zadnji avtohtoni primer bolezni.

Če smo oskrbljeni z neoporečno pitno vodo, se nam širjenja kolere ni treba bati. Okužbe z vibrionom El Tor zapuščajo številne klicenosce, ki tako lahko neopazno занesejo bolezen. Zato naj nihče ne potuje v endemične kraje necepljen!

Višji higienski standard v proizvodnji živil počasi zmanjšuje število črevesnih infekcij, ki jih povzročajo razni serotipi salmonel in šigel.

Parazitarne bolezni

Protozoa so kot povzročitelji infekcijskih bolezni v tropih mnogo bolj pomembna kot pa pri nas v zmernem pasu. Avtohtone malarije v Jugoslaviji ni več, vsako leto pa занesejo nekaj primerov. Eradikacijo v svetovnem merilu otežuje pojavljanje rezistence proti insekticidom pri komarjih prenašalcih in tudi proti drogam pri plazmodijih samih. Kemoprofilaksa je nujna za vse, ki potujejo ali prebivajo v endemičnih predelih.

Pri lišmaniazi, tripanosomiazii in amebiazi se lahko simptomi bolezni pojavijo pozno. Laboratorijska diagnostika je pri teh okužbah v veliko oporo.

Infestacija s helminti je velika posebno v Aziji. Pravijo, da 700 milijonov Kitajcev izloči na leto 25.000 ton jajčk ankilostomov. Kako mora biti razširjena slabokrvnost! V tropih je zelo razširjena tudi askaridiazaa, trihuriasa in strongiloidiazaa. Če je pri nas ravnanje z odpadnimi snovmi higienično, se nam širjenja teh helmintiaz ni bati.

Shistosomiazoo in filariazo med priseljenci iz tropov bomo najbrž lahko našli. Obvladovanje obeh bolezni v endemičnih krajih slabo napreduje, ker so poleg zdravljenja (uničevanje gostiteljev polžev pri prvi, zatiranje insektov prenašalcev pa pri drugi bolezni) potrebni še razni drugi ukrepi.

Za eradikacijo nalezljivih bolezni je vedno bolj potrebno uporabiti preventivne ukrepe tako v mednarodnem kakor tudi v nacionalnem merilu; zato se mora tudi posameznik disciplinirano ravnati po zdravstvenih navodilih doma in na tujem.

„Ubogati z razumom — v tem je pravi smisel discipline.“

FLORENCE NIGHTINGALE